

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep

0030 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
2023/841-8

Saksbehandler
Maria Pettersvik Arvnes, 906 23 689

Dato
01.02.2024

Høringssvar NOU 2023:25 Omstilling til lavutslipp, veivalg for klimapolitikken mot 2050

Norges Fiskarlag viser til Klimautvalgets NOU 2023: 25 Omstilling til lavutslipp - Veivalg for klimapolitikken mot 2050, som er sendt på høring av Klima- og miljødepartementet den 31.10.2023.

Utredningen har vært på høring hos våre medlemslag. Denne uttalelsen reflekterer innspill både fra Nord Fiskarlag og Sør-Norges Fiskarlag, samt Norges Fiskarlag. Saken ble også styrebehandlet den 31.1.24, og reflekterer derfor også landsstyrets syn.

Klimautvalget har levert en omfattende utredning. Vår høringsuttalelse besvarer kun de punktene som berører fiskerinæringa mest direkte.

Kap. 2, Ambisjoner og rammer for klimapolitikken

Kapittelet beskriver det overordnede målet med klimapolitikken som er å begrense klimaendringene i tråd med internasjonale vedtatte mål. Utvalget skriver videre at så godt som alle utslipp av CO2 i Norge bør fjernes for godt innen 2050, og at fokus ikke lenger skal ligge på hvilke utslipp som skal kuttes, men heller på hvilke små utslipp som fortsatt skal være igjen.

Utvalget lister videre opp noen næringer de ser at kan ha problemer med å fjerne utslippene av CO2 helt innen 2050. Petroleum, jordbruk og luftfart nevnes. Her mener vi at også fiskeri må inkluderes, da det pr i dag ikke finnes alternativ teknologi som kan sørge for at utslippene fjernes, samtidig som at aktiviteten opprettholdes.

Kap. 3, Norske utslipp mot 2050

Utvalget har utarbeidet en analyse for reduserte utslipp i Norge til 2050 og viser til en gjennomgang av samtlige utslipp i det norske utslippsregnskapet. Analysen viser hva som per i dag ser ut til å kunne være mulige utslippskutt til 2050 uten å redusere aktivitetsnivået. Jordbruk er satt opp som egen sektor, mens fiskeri er satt i sekkeposten «Luftfart, sjøfart, fiske, motorredskaper m.m». Ifølge den tekniske analysen skal «Luftfart, sjøfart, fiske, motorredskaper m.m.» redusere sine utslipp av betydelig omfang, mens jordbruk ikke har samme mål, da utslipp som følge av produksjon av rødt kjøtt ikke kan reduseres så lenge aktivitetsnivået ikke skal ned.

Norges Fiskarlag mener det er uheldig at fiskeri er satt i en sekkepost med mange andre sektorer. Basert på kjent teknologi og prognosene fram mot 2050 vil det ikke være mulig å redusere utslippene fra fiskeri så mye som anslått her uten at det vil gå på bekostning av aktivitetsnivået. Vi mener beregningene bærer preg av å ha manglede innsikt i næringas utfordringer og at høsting av bærekraftig mat fra havet bør ha like høy aksept for utslipp som produksjon av rødt kjøtt.

Kap. 4, Usikkerhet og rettferdighet i omstillingen

Klimautvalget anbefaler at Norge gjennomfører en ambisiøs klimapolitikk for å nå klimamålene 2050, og at partene i arbeidslivet utfordres til å identifisere egne tiltak for å redusere klimagassutslipp og bidra til omstilling. Utvalget er tydelig på at det må koste mer å slippe ut klimagasser.

Fiskeflåten er en konkurranseutsatt næring i ikke-kvotepliktig sektor, og har samme behov for konkurransedyktige vilkår som andre konkurranseutsatte næringer. Vi mener derfor at myndighetene må legge til rette for at også den norske fiskeflåten og øvrig konkurranseutsatt skipsfart i ikke-kvotepliktig sektor får konkurransedyktige rammebetingelser sammenlignet med tilsvarende næringer i EU.

Norges Fiskarlag er svært bekymret over at avgiftene øker for fiskeflåten, og at dette ikke gjenspeiles i kompensasjonsordningene. Samtidig blir kvoter på viktige arter lavere. Økte avgifter og svekket driftsgrunnlag for fiskeflåten påvirker aktørenes muligheter til å investere i det grønne skifte og i verste fall også muligheten for å drive fiskeri. Vi mener at fiskerinæringen, som en viktig matleverandør og grønn næring med lavt karbonavtrykk, bør skjermes for avgiftsøkninger, all den tid det ikke finnes reelle alternativer.

For at omstillingen skal bli rettferdig mellom ulike sektorer mener vi det er behov for å utarbeide et digitalt klimaregnskap på enkeltfartøynivå. Løsningen må også gi rom for å sammenligne ulike flåtegrupper, videre må det være mulig å sammenligne utslipp fra ulike sektorer (eks. fiskeri versus landbruk, eller fiskeri versus transport).

Kap. 6, Arealer og natur

Utvalget mener at naturen må kartlegges bedre som grunnlag for god arealpolitikk, og påpeker viktigheten av at kunnskapsgrunnlaget for beslutninger er så godt som mulig. For å sikre dette foreslår utvalget at konsekvensutredninger bør bestilles av myndighetene og ikke av tiltakshaver. Norges Fiskarlag har lenge tatt til orde for større bevilgninger til kartlegging, og har ved flere anledninger opplevd utfordringer rundt kvalitet og habilitet til kunnskapsgrunnlaget i ulike saker som har berørt oss. Vi støtter derfor dette forslaget fullt ut, og ønsker samtidig en foreslått oversikt over arealbruksendringer på nasjonalt nivå velkommen.

Kap. 7, Matsystemet

Matproduksjon er en viktig del av omstillingen til et lavutslippssamfunn. Et bærekraftig matsystem bør ikke bare ta hensyn til miljø, men også ivareta aspekter som matsikkerhet, helse, bosetning, distriktspolitikk og sysselsetting. Utvalget påpeker at det er viktig å få etablert mer kunnskap om hvordan fiskeri og havbruk påvirker havets karbonlagre som bløtbunn og tareskog, og særlig hvordan ulike fangstmetoder, fangstredskaper og kvotestørrelser i fiskeriene kan påvirke havets karbonlagre. I påvente av mer kunnskap om hvordan bunntråling påvirker karbonlagrene i sedimentet tar utvalget til orde for å forby bunntråling.

Norges Fiskarlag støtter at fiskeriene må ta del i omstillingen til et lavutslippssamfunn og ønsker å bidra til utformingen av en bærekraftig klimapolitikk. Vi er også enig i at det bør innhentes mer kunnskap om opptak og lagring av karbon i karbonlagrene til havs, og at kunnskapen innlemmes i fiskeriforvaltningen. Fiskarlaget mener imidlertid at det ikke er grunnlag for å innføre et forbud mot bunntråling, da det foreligger god dokumentasjon på at mengden frigitt karbon som følge av bunntråling varierer mye, og at mange av de tidligste artiklene på dette har beregnet alt for høye estimer av frigivelse av karbon.

Fiskarlaget mener at slike inngripende tiltak i etablert fiskerivirksomhet på et mangelfullt kunnskapsgrunnlag, vil få utilsiktede negative konsekvenser for fiskeflåten, landindustrien og bosetting langs kysten. Vi mener derfor at før slike tiltak settes i verk må det gjøres grundige undersøkelser av karbonflukser som respons på bunntråling, og dette må gjøres stedsspesifikt, da det er vist å være store variasjoner i karbonflukser i ulike sedimenttyper. Denne typen undersøkelser vil bidra til å generere relevant kunnskap om effektene av bunntrål og betydningen av restituerte bunnsamfunn for økosystemet og dets funksjoner.

I tillegg må en slik vurdering ikke utelukkende baseres på potensielle negative konsekvenser av bunntråling. Det er også nødvendig å vurdere de positive bidragene denne næringen har til matsikkerhet, sysselsetting og lokalsamfunnsutvikling.

Ifølge helsedirektoratet har det vært en nedgang i konsum av fisk og sjømat over tid, til tross for anbefalingene om rikelig inntak av dette i de nordiske ernæringsanbefalingene. Dette understreker behovet for å opprettholde tilgjengeligheten av ulike sjømatprodukter, inkludert de som produseres gjennom fiske med bunntrål.

Klimautvalget anbefaler produksjonsforbedringer og nedskalering av forbruk og produksjon av kjøtt. I tillegg anbefaler de at det ikke oppmuntres til konsum av matvarer med høye klimagassutslipp. Ved en nedskalering av produksjon av kjøtt og konsum av matvarer med høye klimagassutslipp som også er sterkt subsidiert, vil fiskerinæringens rolle i matsystemet bli desto viktigere, og det blir sentralt å legge til rette for et fortsatt høyt aktivitetsnivå i næringen. I denne sammenhengen reagerer vi på at fiskerinæringa ikke er inkludert i figur 7.1 som viser klimagassutslipp for ulike matvarer.

Et annet aspekt som Klimautvalget ikke har sett på er mulighetene for at fiskeripolitikken i større grad harmoniseres med klimapolitikken. Kvotemeldinga (Meld. St. 7 2023-2024) ble lagt frem fredag 12.1.24. Meldinga legger frem forslag til fordeling av kvotegrunnlaget på ulike fartøygrupper. Heller ikke her er behovet og mulighetene som ligger i å harmonisere fiskeripolitikken og klimapolitikken diskutert. Norges Fiskarlag mener det er behov for å se nærmere på dette, ved f.eks. å etablere fleksible kvoteordninger som sikrer at kvotene kan utnyttes mer energieffektivt. Det er også nødvendig å gå gjennom andre fiskerireguleringer som påvirker effektiviteten, som havdeling og kvoteavsetninger.

Kap. 8, Transport og mobilitet

Klimautvalget påpeker at det bør satses på direkte elektrifisering av transporten så langt som mulig, og ikke energikrevende drivstoff som hydrogen og biodrivstoff.

Flere i flåten har allerede gått over til delvis elektrisk drift. Elektrifiseringen av fiskeflåten går likevel betydelig saktere enn transporten til lands. Skal fiskeflåten i større grad gå over til elektrisitet som drivstoff, må det gjøres en betydelig satsning fra myndighetens side. Blant annet er det viktig å sikre regelverk for fartøyutforming som legger til rette for en energieffektiv skrogutforming eller plass til batteripakker. Infrastrukturen i mange av fiskerihavnene må utbedres, og både landstrøm og ladestrøm må på plass. Norges Fiskarlag mener at støtteordninger for elektrifisering av fiskeflåten er et nødvendig virkemiddel for å nå målet om å gå bort fra energikrevende drivstoff i fiskeflåten.

Samfunnet og myndighetene stiller stadig strengere klimakrav, også til fiskeflåten. Innføring av NOx-avgift og økende drivstoffkostnader er viktige drivkrefter for å ta i bruk ny miljøteknologi. Vi mener at NOx-fondet vil kunne spille en aktiv rolle for å støtte energieffektiviserende tiltak ombord i fiskefartøyer, og det er derfor viktig å forlenge NOx-avtalen. I tillegg fører en økende CO2-avgift uten samtidig økning i kompensasjonsordninger til svekket lønnsomhet. Dette vil igjen påvirke muligheten til å investere i det grønne skiftet og kan føre til at bærekraftig sjømat med lavt karbonavtrykk velges bort til fordel for andre matvarer.

Med hilsen
Norges Fiskarlag

Sverre Johansen

Arvnes

Maria Pettersvik

Kopi til: Medlemslag, Fiskeridirektoratet, Havforskningsinstituttet

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur.

